

Høringsuttalelse:

Nye regler om dykking fra skip

Vi viser til høring fra Sjøfartsdirektoratet 29.april om dykking fra skip.

Generelle kommentarer

Vi er enige i at det er et behov å få en bedre regulering enn i dag både av hensyn til sikkerhet, men også av hensyn til klargjøring av hvilke rettigheter de som jobber om bord har. Det var en klar forutsetning ved vedtakelsen av skipsarbeidsloven at ingen skulle falle mellom to regelsett. Skipsarbeidsloven og arbeidsmiljøloven må således bedre harmoniseres mht. virkeområde. Det samme gjelder også skipssikkerhetsloven. Sistnevnte lov og skipsarbeidsloven utgjør samlet sett samme regelsett som arbeidsmiljøloven. Dette betyr etter vårt syn at arbeidsmiljøloven også må henvise til skipssikkerhetsloven.

Kommentarer til endring av arbeidsmiljølovens virkeområde

I høringsbrevet er det gitt følgende forslag til lovendring i arbeidsmiljøloven.

(2) Unntatt fra loven er:

Arbeidstakere som er omfattet av skipsarbeidslovens virkeområde, og den som har sitt arbeid om bord på utenlandske skip.

Vi er i hovedsak enig i forslaget, men mener det ikke er fullt ut dekkende dersom hensikten er å unngå at noen faller mellom to regelsett.

For det første omfatter kapittel 8-10 i skipsarbeidsloven også andre enn «arbeidstakere» som har sitt arbeid om bord. Disse kapitlene gjelder også selvstendige oppdragstakere. Lovendringen vil tilsynelatende ikke omfatte disse, noe som antas å være en utilsiktet virkning.

For det andre så er det ikke foretatt noen grensedragnings mot skipssikkerhetsloven. Skipsarbeidsloven og skipssikkerhetsloven utgjør samlet sett det tilsvarende vern som arbeidsmiljøloven. Ved kun å vise til skipsarbeidsloven risikeres at det oppstår et lovmessig vakuum. Den foreslåtte forskriften om dykking er gitt i medhold av skipssikkerhetsloven, noe som også viser behovet for at denne loven også bør inntas i bestemmelsen. Skipssikkerhetsloven gjelder alle som har sitt arbeid om bord, også selvstendige oppdragstakere. Vi foreslår på denne bakgrunn følgende ordlyd i arbeidsmiljøloven:

«Den som har sitt arbeid om bord på skip og som er omfattet av skipsarbeidslovens og skipssikkerhetslovens virkeområde, samt den som har sitt arbeid om bord på utenlandske skip.»

Kommentarer til forskriftsendringene

Kommentarer til forskrift om skipsarbeidslovens virkeområde

Det foreslås å endre forskrift 19. august 2013 nr. 990 om skipsarbeidslovens virkeområde slik at skipsarbeidsloven ikke gjelder for «personer» som:

f) er involvert i dykkeoperasjoner fra skip, med mindre disse utgjør en del av skipets mannskap eller utfører annet arbeid knyttet til driften av skipet.

I høringsbrevet er følgende forklart om forslaget:

«Vi foreslår å presisere i skipsarbeidslovens virkeområdeforskrift at loven bare gjelder for arbeidstakere som er involvert i dykkeoperasjoner, når de involverte arbeidstakerne utgjør en del av skipets mannskap.

Mannskapsbegrepet må ses i relasjon til hvilke funksjoner det er behov for om bord på skipet. Arbeidstakere som fyller funksjoner om bord av betydning for skipets drift, utgjør skipets mannskap. Hva som naturlig utgjør mannskapet på et skip, vil derfor variere ut i fra skipets størrelse, utrustning, oppdrag og operasjonsområde. Selv om det ikke kan settes som et vilkår for å inngå i mannskapsbegrepet at stillingen utløser sertifikatplikt, vil personer i stillinger om bord som krever maritime kompetansesertifikater eller ferdighetssertifikater, normalt regnes som en del av mannskapet. Når det gjelder personer som bare utfører arbeid på skip i kortere perioder, men ellers arbeider på land eller utfører dykking fra land, vil deres arbeidsforhold uansett falle utenfor skipsarbeidsloven etter gjeldende rett, jf. forskrift om skipsarbeidslovens virkeområde § 1 første ledd bokstav e.»

Vi er enige i at når dykking utføres av skipets mannskap eller andre som har driftsoppgaver om bord, så skal skipsarbeidsloven gjelde. Slike personer har arbeidsoppgaver knyttet til driften av skipet som gjør det naturlig å gi loven anvendelse. Skipsarbeidsloven og skipssikkerhetsloven er særlover som er fastsatt for å gi særskilte rettigheter til den som har sitt arbeid på skip.

Vi er også i det vesentligste enige i beskrivelsen som er gitt i høringsbrevet ovenfor. Den som har maritime sertifikater må definitivt omfattes. Men langt fra alle har det i dag. Vi er derfor enig med direktoratet i at så lenge disse har arbeidsoppgaver knyttet til driften av skipet, så gjelder skipsarbeidsloven for dem også.

Omtalen i høringsbrevet av personer som utfører arbeid i «kortere perioder», men ellers arbeider på land, mener vi bør vurderes nærmere. I forskriften bokstav e er slike personer unntatt. Nå foreslås den nye bokstav f. Når det skal avgjøres om bokstav f kommer til anvendelse mener vi man ikke også kan ta hensyn til bokstav e. Med andre ord, er man involvert i dykkeoperasjoner og er mannskap eller har arbeidsoppgaver knyttet til driften, så faller man inn under bokstav f. Da skal det ikke i tillegg gjøres en vurdering etter bokstav e, ellers oppstår det på ny usikkerhet om hva slags regelverk som gjelder, noe som man nettopp skal motvirke med denne høringen. Det er neppe behov å klargjøre problemstillingen i forskriftsteksten, men det bør omtales i rundskrivet etter at forskriften er fastsatt.

Begrepet «personer» som benyttes i forskriften i dag og som er foreslått videreført, er ikke nærmere kommentert i høringsbrevet eller i veiledningsrundskrivet til forskriften av 2013.

Helt spesifikt kan det stilles spørsmål om kapittel 8 til 10 i loven får anvendelse. Disse kapitlene gjelder ikke bare arbeidstakere, men alle som har sitt arbeid om bord på skip. Flere av bestemmelsene i kapitlene har ikke paralleller i arbeidsmiljøloven og gir således særskilt vern. Bakgrunnen for bestemmelsene i kapittel 8-10 er sterke vernehensyn, uavhengig av tilknytningen til skipet. Forskriftens ordlyd bør alternativt vurderes til å formuleres som «den som er involvert i....». Alternativt kan problemstillingen forklares i senere rundskriv.

Et hovedformål med lov- og forskriftsendringene som er på høring er å sikre at alle omfattes av et regelverk, enten sjøfartsregelverket eller arbeidsmiljøloven. For personer som utfører dykking, men som ikke er en del av skipets mannskap, er det foreslått at skipsarbeidsloven ikke skal gjelde. Da vil arbeidsmiljøloven med forskrifter gjelde. Dette utgangspunktet er vi som nevnt ovenfor enige i. Imidlertid gjelder ikke arbeidsmiljøloven utenfor norske jurisdiksjonsområder. Når det foreslås at heller ikke skipsarbeidsloven skal gjelde, hvilke regler vil da få anvendelse? Forbundet er gjennom media kjent med at det bl.a. har vært personskader i forbindelse med dykking fra det norskregistrerte skipet Skandi Singapore i Australia. For å sikre at alle omfattes av et regelverk foreslås at det tilføyes en nytt annet punktum i utkastet bokstav f som lyder:

«Loven gjelder for enhver person som er involvert i dykkeoperasjoner når slike finner sted i utlandet eller på åpent hav.»

Kommentarer til forskrift om dykking fra skip

I utkast til ny forskrift om dykking § 2 foreslås at den gjelder «den som har sitt arbeid om bord». Dette er vi enige i. Enkelte dykkere er selvstendige oppdragstakere, og disse må også underlegges det samme sikkerhetsregelverket som arbeidstakere. Dessuten gjelder skipssikkerhetsloven enhver som har sitt arbeid om bord. Ingen steder benytter skipssikkerhetsloven begrepet «arbeidstaker».

I utkastet § 3 er det oppstilt et virkeområde som også omfatter utenlandske skip i Norges territorialfarvann. Dette er vi også enige i. Imidlertid er det en kjensgjerning at det nå planlegges oppdrettsanlegg *utenfor* territorialfarvannet som ventes å bli realisert i en ikke veldig fjern fremtid. Derfor bør det geografiske virkeområdet utvides til også gjelde økonomisk sone for utenlandske skip. En slik hjemmel finnes i skipssikkerhetsloven, men ikke i skipsarbeidsloven. Samtidig er det kun § 8-4 i skipsarbeidsloven forskriften er foreslått hjemlet i. Vi foreslår derfor at det inntas en ny bokstav c med følgende ordlyd:

c) utenlandske skip i Norges økonomiske sone, med unntak av skipsarbeidsloven § 8-4.

Ser man nærmere på skipsarbeidsloven § 8-4, som gjelder erstatning for tapte eiendeler, så stiller vi spørsmål ved om det overhodet er riktig å hjemle forskriften om dykking fra skip i denne bestemmelsen. Vi kan ikke se at forskriftsutkastet regulerer tapte eiendeler. I så fall er det ikke nødvendig å ha bestemmelsen i hjemmelsrekken til forskriften. Tas henvisningen til § 8-4 ut av hjemmelsrekken kan det settes punktum etter «økonomisk sone» i forslaget vårt ovenfor til bokstav c.

Kommentarer til forskrift om arbeids- og hviletid

I forskriftsutkastet er begrepet «arbeidstaker» foreslått benyttet. Som nevnt er det ingen bestemmelser i skipssikkerhetsloven som retter seg mot arbeidstaker. Heller ikke gjeldende forskrift om arbeids- og hviletid retter seg mot arbeidstaker. Den gjelder *enhver* som har sitt arbeid om bord. Som kjent er det enkelte dykkere ikke er arbeidstakere, men selvstendige oppdragstakere. Vi ber på denne bakgrunn om at forskriftsutkastet justeres til å gjelde «den som har sitt arbeid om bord». Dette gjelder både i utkast til siste setning i § 1, og tre steder i § 4a (første, annet og tredje ledd).

Oslo, 17. juli 2019

Johnny Hansen

Hans Sande

Norsk Sjømannsforbund

Norsk Sjøoffisersforbund